

A MŰSZAKI KÖNYVTÁROSOK TÁJÉKOZTATÓJA KÜLFÖLDÖN

026:62 / 05 / 439-87/

Az 1954-ben indult Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója /továbbiakban MKT/ fejlődésével párhuzamosan feladatai is több ízben kibővültek, vagy részben átalakultak. Ezek közül a feladatok közül most csupán egy-egyvel foglalkozunk: a lap külföldi terjesztésének és visszhangjának, valamint ezen keresztül a hazai műszaki könyvtárügyi eredmények külföldre juttatásával.

Természetesen az első évfolyamok szerkesztésekor még nem gondoltunk arra, hogy az MKT útján a külföldet is tájékoztassuk a magyar műszaki könyvtárak fejlődéséről, a hazai szakkönyvtárosok könyvtárügyi és dokumentációs tárgyú irodalmi munkásságáról. A külföldi terjesztést ebben az időben az alábbi tényezők akadályozták:

1. Az MKT, indulása után egy ideig teljes egészében csak a hálózat híreit és közleményeit tartalmazó orgánus volt, ami már az első számok oldalterjedelméből is következett.

2. Az első évfolyamok időben egybeestek a hálózat szervezésével, tehát még nem is voltak olyan eredményeink, amelyek felkelthették volna a külföldi szakemberek érdeklődését.

3. A szerkesztőség és kiadóhivatal teendőit ellátó Országos Műszaki Könyvtár az MKT-nak elsősorban a hazai műszaki könyvtárakhoz való eljuttatását szorgalmazta, az érdeklődés felkeltése és többirányú propaganda akciók útján.

4. A módszertani kiadványsorozatnak nevezett folyóirat kiállítása is - nyomtatott címlapjától eltekintve - inkább házi jellegű volt, technikai szempontból elmaradt a hasonló külföldi kiadványok mögött.

5. A lap viszonylag kevés szerzővel dolgozott.

6. A műszaki könyvtárosok - mivel addig nem volt olyan fórumuk, ahol ilyenirányú készségüket fejleszthették volna - még nem rendelkeztek kellő tapasztalattal elméleti és gyakorlati mondanivalóik színvonalas összeállításához.

7. Az egyes cikkek szerzői csak ritkán használták fel a külföldi szakirodalmat, ami pedig egyik előfeltétele a tudományos feldolgozás

módszernek, a hitelesség biztosításának.

8. Végül, de nem utolsósorban az MKT külföldi terjesztésének nyelvi akadályai is voltak, a lap teljes egészében magyar nyelven készült, s így nem volt alkalmas arra, hogy az idegen anyanyelvű érdeklődők figyelmét felkeltesse.

Ezek a külföldi terjesztést kezdetben gátló körülmények - egyéb problémák mellett - később fokozatosan csökkentek, majd megszűntek. Az első öt évfolyam lezárása után már megállapítható volt, hogy az MKT, a termelési hálózat fejlődésével párhuzamosan, felnőtt feladataihoz. A lap cikkei kiterjedtek a dokumentáció témakörére is, kialakultak az állandó rovatok, és amint azt Sallai István és Sebestyén Géza az Országos Könyvtárügyi Tanács részére készült jelentésükben is leszögezték, a folyóirat "munkatársai ezekben az években kezdő könyvtárosokból szakemberekké" váltak. A magyar könyvtárosok 1958-ban és 1959-ben már "igényes, színvonalas lap"-ként emlegetik az MKT-t^{1/}.

Közben a lap hazai terjesztése is megoldódott. A megerősödött műszaki termelési hálózat könyvtárai majdnem teljes számban előfizettek a lapra, s így a példányszám fokozatosan emelkedett 800-ra, 900-ra, majd ebben az évben - a műszaki felsőoktatási hálózat bekapcsolódása után - 1000-re. Ezzel az MKT, a jelenlegi helyzetet figyelembe véve, el is érte az intézményes terjesztés felső határát. /Ezt a számot jelentősen már csak egyéni előfizetők bekapcsolásával lehet tovább emelni./ Állításunkat igazolja, hogy olyan nagymultu és tekintélyű külföldi lapok is, mint pl. az amerikai Special Libraries^{2/} vagy a FID hivatalos lapja, a Revue de la Documentation szintén ezer körüli példányszámban jelennek meg.

1959-ben az MKT már minden szempontból megérett arra, hogy átlépje Magyarország határát, és külföldön is bemutassa a magyar szak-könyvtárügy fejlődését, a magyar műszaki könyvtárak szakirodalmi tevékenységét. A külföldi terjesztésnek ekkor már csupán egy akadálya volt, nevezetesen az, hogy a lap teljes egészében magyar nyelven készült. 1960-tól kezdve azonban ez az utolsó akadály is elhárult, mivel a VII. évfolyam 1. száma már németnyelvű tartalomjegyzékkel és a nagyobb cikkek rövidebb-hosszabb német-, angol- vagy orosznyelvű összefoglaló kivonataival jelent meg. Ez a gyakorlat változatlanul fennáll, s a lap összképe a xerox-rotaprint sokszorosítással és a legújabbban bevezetett színes rovatcímekkel, ábrákkal még tovább javult.

Ebben a helyzetben - 1960 elején - az MKT szerkesztőbizottsága úgy döntött, hogy meg kell tenni az első lépéseket a lap, és ezen keresztül a hazai eredmények, külföldre juttatása érdekében. Az OMK módszertani osztálya pedig - ennek az akciónak első lépéseként - levéllel és az MKT egy mintapéldányával kereste fel a 25 legfontosabb külföldi könyvtárügyi és dokumentációs szakfolyóiratot. Elsősorban azokat, amelyek rendszeresen közölnek referátumokat vagy más jellegű cikk-ismeretéseket, és amelyekről feltételezhető volt, hogy az MKT tartalmát valamiképpen feltárják olvasóik részére is. A legtöbb ilyen módon megkeresett intézmény vagy lap örömmel fogadta kezdeményezésünket, és kérte az MKT-t, sőt jónéhány vállalta saját kiadványának csereképpen meg-

küldését is. A külföldi szakfolyóiratok egy része külön közleményben vagy ismertetésben is felhívta olvasói figyelmét az MKT-ra^{3/}.

Mitteilungen für technische Bibliothekare

Unter dem Titel „Mitteilungen für technische Bibliothekare“ gibt die Ungarische Technische Zentralbibliothek, Abteilung Methodik, Budapest 8, Post-schließfach 12, ab 1960 zweimonatlich eine neue Zeitschrift heraus. Diese enthält auch ein deutsches Inhaltsverzeichnis und deutsche, englische und russische Auszüge der wichtigeren Aufsätze.

Das Eröffnungsheft liegt jetzt vor. Es umfaßt in Gr.-8° 94 Seiten. Die Hauptaufsätze befassen sich mit der Weiterentwicklung der Dokumentationsarbeit in Ungarn, mit den sprachlichen Bedürfnissen der technischen Dokumentation und den Wirtschaftlichkeitsfragen der Sprachkenntnis in Ungarn, mit der Auskunftsarbeit der Patentabteilung der Ungarischen Technischen Landesbibliothek. In weiteren Beiträgen werden Fragen der Dokumentation erörtert.

H. Alg.

Ennek eredményeként utólag még néhány külföldi érdeklődés érkezett /a Library of Congress-től pl. 5 levél is/, s így lapunkat jelenleg az alábbi külföldi intézmények, ill. lapok címére küldjük rendszeresen:

Anglia: 1. Aslib Proceedings
2. Journal of Documentation
3. Library Association

Csehszlovákia: 4. Knihovnik
5-6. Ustredna Technicka Kniznica

Dánia: 7. Libri

Ny dokumentationstidskrift

Det statliga tekniska centralbiblioteket i Budapest (Országos Műszaki Könyvtár) har berättat om ut en dokumentationstidskrift med titeln *Műszaki Könyvtárok Tájékoztatója* (Techniska biblioteksmeddelanden). Artiklarna är i huvudsak förberedda med rätt uttörliga referat på ryska eller engelska.

A Dokumentation, Fachbibliothek,
Werksbücherei az MKT-ról

A Tidskrift för Dokumentation la-
punkról

Franciaország: 8. UNESCO Bulletin

Hollandia: 9. FID - Revue de la Documentation

Jugoszlávia: 10. Jugoslovenski Centar za Tehnicku i Naucno Dokumentaciju

Német Demokra-
tikus Közt.: 11. Dokumentation
12. Zentralblatt für Bibliothekswesen
13. Deutsche Staatsbibliothek

Német Szövet-
ségi Közt.: 14. Nachrichten für Dokumentation
15. Bibliothek des Instituts für Weltwirtschaft
an der Universität Kiel
16. Zeitschrift für Bibliothekswesen und Biblio-
graphie

Románia: 17. Biblioteca Universitatii, Cluj
18. Bibliothèque Centrale d'Etat de la RPR
19. Institutul Politehnic, Iasi

Svédország: 20. Tidskrift för Dokumentation

Szovjetunió: 21. Goszudarsztvennaja Publicsnaja Naucsno-Tehni-
csezskaja Biblioteka
22. Bibliotekar'

- USA:
- 23. Library of Congress
 - 24. American Documentation
 - 25. The Library Quarterly
 - 26. Special Libraries
 - 27. Columbia University

Fentieken kívül az Országos Széchényi Könyvtár még három könyvtár /a moszkvai Lenin Könyvtár, a bécsi Nemzeti Könyvtár és a telavívi Egyetemi Könyvtár/ címére küldi meg az MKT-t, s így 1960-ban a lap 14 országba-, összesen 30 példányban került.

+ + + +

Az MKT külföldi terjesztésének első évét és időszakát lezárva, az elért számszerű eredmények regisztrálásán túlmenőleg azonban arról is számot kell adnunk olvasóinknak, hogy milyen mértékben sikerült a célbavett külföldi intézmények és szaklapok figyelmét ráirányítani a magyar műszaki könyvtárügyre és a magyar műszaki könyvtárosok szakirodalmi munkásságára.

AUTHORS, PUBLISHERS, READERS

259

10601 A Műszaki Könyvkiadó ötéves terve [The five-year plan of the Technical Publishing House] H. Fischer. *Műsz. Könyvtár.*, 7 (1) 1960, 37-40.

The first five-year plan of the technical publishing house concerned the period 1956-60. The events of 1956 greatly impeded scientific publishing. Demands for technical publications reached their post-war height in 1957-58, just at a moment when only very few technical publications were available. Since 1959 great efforts have been made to improve the quality and to increase the number of scientific publications. The second five-year plan coincides with the application of modernized industrial methods, greater industrial production, and hence, with increased demands for scientific literature, both from scientists and workers. The number of technical works to be published in the next five years is to increase by 70-80% over the last five-year plan. More manuals in the field of textiles, alimentation, paper industry, etc. are to be published. A separate publishing branch, concerned solely with works on atomic energy, is being established. Multivolume manuals in mechanical engineering, metallurgy and chemistry are to be issued in 1960. The industrial library series which publishes technical works intended for self-education is to increase its production by a 100%. Translations from the Russian, Rumanian, English and German of outstanding scientific works are also planned. E.B.

Informatív kivonat az angol Könyvtáros Egye- sület referáló lapjából

Kétséget kizáróan megállapíthatjuk, hogy a terjesztés eddigi sikerei eredménnyel jártak az MKT külföldi h a s z n o s í t á s a t e r é n i s. Az alábbiakban néhány példával igazoljuk ezt az állításunkat:

1. A külföldi címzettek egy része cserében megküldi saját kiadványát szerkesztőségünknek; egyesek minden szám után köszönőlevelet intéznek; mások visszamenőlegesen a lap régi évfolyamait is kérték /sajnos az ilyenirányú kéréseket csak részben tudtuk teljesíteni/; általában azonnal kéri leveleket kapunk azoktól, akik lapunk legújabb számát nem kapták meg az általuk vélt megjelenési időpontban. Ezekből a jelekből f e l t é t e l e z h e t ő, hogy az MKT-t a cimlistánkon szereplő külföldi könyvtárakban és lapszerkesztőségekben valóban figyelemmel

kisérlik, olvasásuk is.

2. A külföldi könyvtár tudományi és dokumentációs szaklapokban a magyar műszaki könyvtárügyről és dokumentációról megjelenő hírekben, cikkekben és tanulmányokban a szerzők mindenütt hivatkoznak az MKT egyes cikkeire is. Legutóbb például a Special Libraries és az American Documentation cikkeiben találhattunk ilyen hivatkozásokat. Ezek után úgy véljük, hogy az MKT külföldi terjesztése is hozzájárult ahhoz, - amit a genfi Egészségügyi Világszervezet /World Health Organization/ genfi könyvtárosa állapított meg - hogy "az utóbbi időkben a magyarok széles körben kezdték ismertetni saját könyvtári és dokumentációs terveiket, eredményeiket"^{4/}.

3. A külföldi szaklapok - felkérésünk nélkül - rövidebb-hosszabb közzéléseikben hívták fel olvasóik figyelmét az MKT létezésére, tartalmára stb. Az UNESCO könyvtári és bibliográfiai osztálya pl. január hó folyamán jelezte, hogy angol, francia, spanyol és orosz nyelven megjelenő Bulletinje legközelebbi számában ismertetik periodikánkat.

4. A külföldi szaklapok bibliográfiai és szemle rovataiban 1960 óta egyre gyakrabban találkozunk az MKT egyes cikkeinek referátumával, bibliográfiai adataival. Ez szintén azt bizonyítja, hogy cikkeink mondanivalóját külföldön értékesnek és használhatónak minősítik.

TOBISCH, F.

659.2

Dokumentáció az üzemi műszaki szolgálatban. (Die technische Dokumentation im Dienste der Fachleute.)
„Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója” vol. 7 no. 4, Aug. 1960, p. 1-13.

NÉMETH, B. und P. ZIRCZ

025.2:05:69(439.1)

Szakfolyóiratok megosztásának vizsgálata az építőiparban. (Übersicht der Beschaffung der Fachzeitschriften in den Unternehmen der Bauindustrie.)
„Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója” vol. 7 no. 4, Aug. 1960, p. 36-43.

Az MKT cikkei a Revue de la Documentationban

Az MKT külföldi dokumentációs feltárásának jelentőségét csak még jobban aláhúzza az a tény, hogy a könyvtári és dokumentációs lapok jelenleg létező legteljesebb címjegyzéke^{5/} összesen 283 lap címét tartalmazza, s ezek közül a könyvtárügy legjelentősebb és legteljesebb referáló lapja: a Library Science Abstracts csak 152-ből közöl kivonatokat. Magyarország e lapok között, az MKT-n kívül, csak a Magyar Könyvszemle képviseli.

Magyar Könyvszemle (Hungary) Q.

Manchester Review (Manch. Rev.) (U.K.) Q.

Micro Library (Micro Lib.) (International Documentation Centre, Stockholm, Sweden)

M.

Microcom (University Microfilms) (U.S.A.)

Minnesota Libraries (Minnesota Lib.) (U.S.A.) Q.

Mitteilungen der Vereinigung Österreichischer Bibliothekare (Mitteilungen der VÖB) (Austria) Q.

Mitteilungsblatt Nordrhein-westfalen (Germany) Q.

Moussion : books and libraries (S. Africa) Irr.

Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója (Műsz. Könyvtár. Tájékozt.)

Az MKT a Library Science Abstracts által referált lapok jegyzékében

1960-ban az LSA 14 magyar dokumentumról /folyóiratcikkről, évkönyvről, önálló kiadványról stb./ közölt hosszabb referátumot, s ezek közül 7 /50 %! / MKT cikk szerepelt. Az NDK dokumentációs kartonszolgálat az elmúlt évben 15, az MKT-ből készült referátumot küldött szét előfizetőinek.

026:002.009.5

Fachbibliotheken, Information

Balázs, Sándor, u. Szaboleska, Ferenc

A dokumentációs szolgáltatások terjesztésének tapasztalatai (Erfahrungen bei der Verbreitung des Dokumentationsmaterials)

Műszaki könyvtárosok tájékoztatója, Budapest 7 (1960) 6, S. 18-27

Zentralisierung der technischen Dokumentation in der Ungarischen Zentralen Technischen Bibliothek.

Daraus erwachsen den Fachbibliothekaren und Dokumentalisten folgende Aufgaben: Vervollständigung und Verbreitung der von der Technischen Bibliothek gelieferten sowie der ausländischen Dokumentationsmaterialien des entsprechenden Fachgebietes - Erziehung der Leser zum regelmäßigen Lesen der gelieferten Dokumentationsdienste - Vervielfältigung von Materialien u.ä.

Dr. H.

Z.-L.-Dok.-Dienst Dokumentation, Inst. f. Dokumentation
(100) Nr. Ag 701/60/DDR

61 / 50 I

Az IfD kartonszolgálatának referátuma az MKT egyik cikkéről

+ + +

Az MKT külföldi terjesztésének egy éves tapasztalatai azt mutatják, hogy máris jelentős eredményeink vannak a külföld tájékoztatása terén. Ez a tény viszont egyuttal fokozza a szerkesztőség felelősségét is, mert olyan lapot adunk ki, amely a hazai szakkönyvtárügyet és dokumentációt képviseli a szocialista ország eredményei iránt egyre jobban érdeklődő külföldi szakembereknek. Az eddig megnyilvánult érdeklődés és a felelősség elemzése alapján ilyenirányú munkánkat tovább kell fokoznunk, elsősorban a baráti országok és a szakmai referáló lapok irányában.

+ + +

Irodalom:

- 1/ SIMON Mária Anna: Öt éves a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója. - A Könyvtáros, 1959. 5.sz. p. 333-334.
- 2/ ALLISON, M.L.: Some observations on five decades of Special Libraries. - Special Libraries, 1959. jan. p. 6-8.
- 3/ GOMBÓCZ István: Ein anleitendes Organ für technische Bibliotheken in Ungarn. - Zentralblatt für Bibliothekswesen, 1960. 2.sz. p. 119-121.
- 4/ BEYERLY, E.: The Hungarian State Technical Library /OMK/: its role in coordinated Hungarian documentation. - American Documentation, 1960. 4.sz. p. 296-304.
- 5/ Library and documentation periodicals. - Den Haag, 1956. FID. 36 p. /FID Publ. 295./
- 6/ Periodicals checked for articles of interest to librarians and bibliographers. - Library Science Abstracts, 1960. 1.sz. p. VII-X.

Balázs Sándor

+ + +

Balázs, S.: The "Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója" /Bulletin for Technical Librarians/ abroad.

The "Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója" /MKT = Bulletin for Technical Librarians/ is the periodical of Hungarian technical librarians and documentalists. It started in 1954 as a local organ of the Hungarian Central Technical Library /OMK/, but later on - parallel with the development of technical libraries and their network - it grew up to the level of a central periodical. Presently it appears bi-monthly in about 100 pages, with English, German or Russian informative abstracts and a German table of contents.

In 1960 the editorial board decided to take up connections with foreign periodicals and institutions. Thus MKT reached up to the present 30 periodicals and institutions abroad. Its articles are abstracted and indexed in various journals and documentation services, e.g. Library Science Abstracts, Revue de la Documentation, card service of the Institut für Dokumentation etc. The informations within the MKT are to be found in various citations of foreign periodicals.

+ + +